

ΔΕΛΤΙΟ

ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

αρ. φύλλου 8

Ζαλοκώστα 7 106 71 Αθήνα

Μάιος 1989

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προκόπη Παυλόπουλου:
"Η περιπέτεια της
Διαφάνειας".

Αποσπάσματα των
εισηγήσεων από την
δημόσια συζήτηση στο
Πειραιά με θέμα:
"Προοπτικές Ανάπτυξης
της Χώρας". Εισηγητές:
Κ. Σημίτης
Ανδ. Ανδριανόπουλος,
Μιχάλης Παπαγιαννάκης

Περιθωριοποίηση και
υποβάθμιση του ρόλου της
Βουλής. Αποσπάσματα
απαντήσεων Βουλευτών σε
επιστολή της Κίνησης
Πολιτών.

Ο Πολίτης ως χρήστης
Δημόσιων Υπηρεσιών.
Πρόταση της Κίνησης
Πολιτών για την
Διαφάνεια.

Διακήρυξη - Ψήφισμα της
Κίνησης Πολιτών, του
ΕΛΠΟΕ, Της ΕΛΠΕ, του
Κέντρου Πολιτικού
Προβληματισμού και του
Κέντρου Σοσιαλιστικών
Μελετών με θέμα: "Ο
Πολίτης μπροστά στις
Εκλογές".

"Ο ΠΟΛΙΤΗΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ"

Εκδήλωση της Κίνησης Πολιτών
σε συνεργασία με άλλες οργανώσεις

Η ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ μαζί με άλλες οργανώσεις, που έχουν δημιουργηθεί για να προαγάγουν την πολιτική παιδεία και τη συνειδητοποίηση των πολιτών, οργάνωσε δημόσια συζήτηση με θέμα:

"Ο ΠΟΛΙΤΗΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ"

την Δευτέρα 15 Μαΐου και ώρα 7.30 μ.μ. στην αίθουσα της ΕΣΗΕΑ (Ακαδημίας 20).

Εισηγητές: Ι. Ξυδιάς (Ελληνική πολιτική εταιρεία - ΕΛΠΕ).
Ρ. Φακιολάς (Ελεύθερο Πολιτικό Εργαστήρι - ΕΛΠΟΕ)
Προκ. Παυλόπουλος (ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ)

Συντονιστής: Λουκάς Κυριακόπουλος

Δημόσια συζήτηση

Η Κίνηση Πολιτών οργάνωσε την Τετάρτη 19 Απριλίου στο Δημοτικό "Σινεάκ" του Πειραιά, δημόσια συζήτηση με θέμα:

"ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ"

Ομιλητές ήταν:

Ανδρέας Ανδριανόπουλος - δήμαρχος Πειραιά
Κώστας Σημίτης - βουλευτής ΠΑΣΟΚ, πρώην υπουργός
Μιχάλης Παπαγιαννάκης - μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου της Ε.ΑΡ.

Η περιπέτεια της διαφάνειας

Του κ. ΠΡΟΚΟΠΗ Β. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ, Αναπληρωτή καθηγητή του Παν/μίου Αθηνών

Μετά την ολοκλήρωση της θέσπισής του κάθε θεσμός καλείται να αντιμετωπίσει, με το όπλο της σχετικής του αυτονομίας, τη δίνη της κοινωνικής και οικονομικής πραγματικότητας, από την οποία κατάγεται αλλά και την οποία επηρεάζει στη συνέχεια.

I. Την επικαιρότητα αλλά και την ακρίβεια της προαναφερόμενης διαπίστωσης στο πλαίσιο της ελληνικής πραγματικότητας είναι σε θέση να αποδείξει, μεταξύ άλλων, και η σύγχρονη περιπέτεια των θεσμών που αφορούν την αρχή της διαφάνειας η οποία πρέπει να διέπει τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης.

A. Η προσκόλληση στο δόγμα της στεγανής διάκρισης μεταξύ πολιτικής κοινωνίας και κοινωνίας των πολιτών είχε ως αναγκαία συνέπεια τη σταδιακή επικράτηση αλλά και θεσμική κατοχύρωση της αρχής της μυστικότητας στο χώρο οργάνωσης και λειτουργίας της κρατικής διοίκησης. Αντιπροσωπευτικό δείγμα μιας τέτοιας θεσμικής κατοχύρωσης, η οποία μάλιστα εξακολουθεί να ισχύει, είναι και η ρύθμιση των διατάξεων του άρθρου 72 παρ. 1 του υπαλληλικού κώδικα, η οποία καθιερώνει το καθήκον εχεμύθειας του υπαλλήλου "επί γεγονότων ή πληροφοριών, των οποίων λαμβάνει γνώσιν ένεκα της εκτελέσεως των καθηκόντων του".

Προσαρμοσμένο στις ιδιομορφίες της ελληνικής πολιτικής και κοινωνικής ζωής το καθήκον αυτό δεν άργησε να οδηγήσει τον υπάλληλο πέρα από τα όρια της εχεμύθειας και να τον φέρει σε στενή επαφή με τη νοοτροπία της μυστικοπάθειας.

B. Η εμφάνιση του κοινωνικού κράτους δικαίου και η εξάπλωση του κρατικού παρεμβατισμού σήμαναν την απ' αρχή της εγκατάλειψης της προαναφερόμενης διάκρισης μεταξύ κράτους και κοινωνίας.

II. Προς την κατεύθυνση αυτή φαίνεται πως θέλησαν να προσανατολίσουν οι εμπνευστές του και το θεσμό που αφορά το δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγρά-

φων. Θεσμό τον οποίο εισάγουν και διαμορφώνουν οι διατάξεις του άρθρου 16 του νόμου 1599/1986.

A. Συγκεκριμένα οι διατάξεις αυτές φιλοδόξησαν να καθιερώσουν ένα δημόσιου δικαίου δικαίωμα, η άσκηση του οποίου επιτρέπει σε κάθε πολίτη να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων. Πρέπει εδώ να τονισθεί με έμφαση ότι η νομική πανοπλία του δικαίωματος αυτού θωρακίζεται αποτελεσματικά από το εγγυητικό περίβλημα κεφαλαιώδους σημασίας συνταγματικών διατάξεων, όπως είναι εκείνες που επαγγέλλονται το σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου (άρθρο παρ. 1), την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας (άρθρο 5 παρ. 1) και τη δυνατότητα καθ' ενός να αναφέρεται εγγράφως στις αρχές (άρθρο 10). Τούτο σημαίνει ότι ο κοινός νομοθέτης, και πολύ περισσότερο η διοίκηση κατά την άσκηση της κανονιστικής της αρμοδιότητας, δεν μπορούν, μετά την καθιέρωση

του δικαιώματος αυτού, να προβούν στην κατάργησή του αλλά ούτε και στην πρόβλεψη υπέρμετρων περιορισμών κατά την άσκησή του.

B. Την ευφορία από την ειδυλική αυτή εικόνα του δικαίωματος γνώσης των διοικητικών εγγράφων και της αρχής της διαφάνειας, που η άσκησή του ευαγγελίζεται, μειώνουν αισθητά οι περιορισμοί που οι ίδιες οι διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 1599/1986 εισάγουν. Οι περιορισμοί αυτοί εμφανίζονται με τη μορφή εξαιρέσεων, από τις οποίες ορισμένες είναι αυτονόητες ή απλώς δικαιολογημένες και άλλες υπερβολικά εκτεταμένες ή και αδικαιολογήτες.

1. Αυτονόητη είναι η εξαίρεση που σχετίζεται με την απαγόρευση γνώσης διοικητικών εγγράφων, τα οποία αναφέρονται στην ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτων. Και τούτο γιατί η σφαίρα της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής καθ' ενός προστατεύεται, απέναντι στις επεμβάσεις, τρίτων, ήδη από τις διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 1 εδ. β' του Συντάγματος, σύμφωνα με τις οποίες "η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απραβίαστη".

2. Ως δικαιολογημένη μπορεί, τουλάχιστον κατ' αρχή, να χαρακτηριστεί η εξαίρεση που προβλέπει τη δυνατότητα άρνησης ικανοποίησης του δικαιώματος γνώσης των διοικητικών εγγράφων όταν η ικανοποίηση αυτή "μπορεί να δυσχεραίνει την έρευνα δικαστικών, αστυνομικών, στρατιωτικών ή διοικητικών αρχών σχετικά με την τέλεση εγκλήματος ή διοικητικής παράβασης". Αν και πρέπει να διευκρινισθεί ότι η γενικότητα της διατύπωσης της εξαίρεσης αυτής, και ιδίως η εξάπλωσή της σε κάθε είδους διοικητικές αρχές που ερευνούν για τη διαλεύκανση οποιασδήποτε διοικητικής παράβασης, είναι δυνατό να αποτελέσει την κερκόπορτα προς τη διευκόλυνση της διοικητικής αυθαιρεσίας.

3. Ως υπερβολικά εκτεταμένη πρέπει να θεωρηθεί η εξαίρεση,

**ΚΙΝΗΣΗ
ΠΟΛΙΤΩΝ**

ΜΗΝΙΑΙΑ
ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

Ιδιοκτήτης:
ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ
Ζαλοκώστα 7 - 106 71 Αθήνα
τηλ.: 36.35.252

Εκδίδεται από
Συντακτική Επιτροπή
'πεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο:
ΛΟΥΚΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Ζαλοκώστα 7 - 106 71 Αθήνα

Τιμή τεύχους δρχ. 5

η οποία προβλέπει τη δυνατότητα άρνησης ικανοποίησης του ίδιου δικαιώματος σε περιπτώσεις "που παραβλέπεται το απόρρητο των συζητήσεων του Υπουργικού Συμβουλίου και των άλλων κυβερνητικών οργάνων, το απόρρητο της εθνικής άμυνας και εξωτερικής πολιτικής, της δημόσιας πίστης και του νομίσματος, της ασφάλειας του κράτους και της δημοσίας τάξης, το ιατρικό, τραπεζικό ή βιομηχανικό απόρρητο και κάθε άλλο απόρρητο που προβλέπεται από ειδικές διατάξεις". Όπως είναι φανερό η έκταση της εξαίρεσης αυτής είναι σε θέση να αποδυναμώσει πλήρως το δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων.

4. Αλλά το αποκορύφωμα της αποδυνάμωσης του δικαιώματος γνώσης των διοικητικών εγγράφων αποτελεί η παρεχόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 4 του ν. 1599/1986 στον υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης και στον κατά περίπτωση αρμόδιο υπουργό εξουσιοδότηση να ορίζουν "και άλλες περιπτώσεις, στις οποίες οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα μπορούν να αρνηθούν την ικανοποίηση του δικαιώματος της παραγράφου 1". Η συνταγματικότητα της εξουσιοδότησης αυτής είναι, το λιγότερο, αμφίβολη αφού τα θέματα που ρυθμίζει κάθε άλλο παρά ειδικότερα ή λεπτομερειακού χαρακτήρα μπορεί να θεωρηθούν, κατά το γράμμα και το πνεύμα των διατάξεων του άρθρου 43 παρ. 2 εδ. β' του Συντάγματος.

Μπροστά σε μια τέτοια αμφιβολία εύλογα θα περίμενε κανείς η χρησιμοποίηση της εξουσιοδότησης αυτής να γίνεται με ιδιαίτερη φειδώ και περίσκεψη και για την αντιμετώπιση εξαιρετικών περιπτώσεων, που σχετίζονται με την ικανοποίηση συγκεκριμένων μορφών του δημόσιου συμφέροντος. Αλλά η καθημερινή πρακτική απέδειξε το αντίθετο. Πραγματικά στο μικρό χρονικό διάστημα που είχε μεσολαβήσει από τη θέση σε ισχύ του ν. 1599/1986 έγινε επανειλημμένα προσφυγή στην εξουσιοδότηση αυτή για να περιορισθεί ή και να καταστεί αδύνατη η άσκηση του δικαιώματος γνώσης των διοικητικών εγγράφων σε περιπτώσεις όπως εκείνες που αφορούν τα γραπτά δοκίμια μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, υποψηφίων σπουδαστών ή φοιτη-

τών για κατάταξη ή μετεγγραφή σε εκπαιδευτικά ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και έγγραφα σχετικά με ευρύτατους τομείς της δραστηριότητας των υπουργείων Οικονομικών και Γεωργίας!!

III. Οι προηγούμενες παρατηρήσεις αρκούν για να καταδείξουν ότι οι διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 1599/1986 οδηγούν, κατ'αποτέλεσμα, όχι τόσο στην καθιέρωση και εγγύηση της άσκη-

σης του δικαιώματος γνώσης των διοικητικών εγγράφων αλλά μάλλον στην κατοχύρωση του διοικητικού απορρήτου σε όλες του τις μορφές. Συνακόλουθα όχι μόνο δεν είναι σε θέση να προετοιμάσουν την εποχή της διαφάνειας της δημόσιας διοίκησης αλλά διαιωνίζουν την εποχή της μυστικότητας, προσφέροντάς της μάλλον και όψιμη γενική θεσμική κάλυψη.

Π. Παυλόπουλος

ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

"Προοπτικές ανάπτυξης της χώρας"

Οργανωτής: "Κίνηση Πολιτών"

Μεγάλη επιτυχία είχε η εκδήλωση που οργάνωσε η "Κίνηση Πολιτών" στις 19 Απριλίου στο Δημοτικό "Σινεάκ" του Πειραιά. Οι προοπτικές της αναπτυξιακής πορείας της χώρας μέσα από τις έντονα ανταγωνιστικές συνθήκες οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, καθώς και οι αναγκαίες προσαρμογές στους νευραλγικούς τομείς εν όψει της πρόκλησης που προβάλλει με το ξεκίνημα μιας νέας περιόδου συνύπαρξης και αμοιβαίων σχέσεων ανάμεσα στα ευρωπαϊκά κράτη, ήταν το θέμα της συζήτησης και ο πυρήνας του ενδιαφέροντος για το κοινό. Από την πλευρά της "Κίνησης Πολιτών" που είχε

και την πρωτοβουλία για την οργάνωση της Ανοιχτής Συζήτησης υπήρξαν τρεις σχολιαστές, οι κ.κ. **Θεόδωρος Βάρδας** (επιχειρηματίας), **Ηλίας Κατσούλης** (καθηγητής ΠΑΣΠΕ), και **Σπύλιος Παπασπηλιόπουλος** (οικονομολόγος). Η ενημέρωση έγινε με δελτία Τύπου που στάλθηκαν στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης καθώς και στο κανάλι 1 του Πειραιά από το οποίο έγινε και η κάλυψη της όλης εκδήλωσης. Συντονιστής της συζήτησης ήταν ο κ. **Νικόλαος Νικολάου**, διευθυντής της "Καθημερινής", που άρχισε και τη συζήτηση τοποθετώντας το θέμα της ανάπτυξης στις δύο κυριότερες πλευρές του, δηλαδή την οικονομική, όπως αυ-

Δέν μπορώ να καταλάβω γιατί φωνάζουνε για τίς ύποκροπές. Όπως κατάντησε ή Τηλεόραση καί τό Ραδίο, μόνο έχω έχω μείνει για νά κάνω... ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ!

O.T.E

τή μετράται με τους γνωστούς δείκτες, για αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, για αύξηση της παραγωγής, αύξηση της παραγωγικότητας και κυρίως της ανταγωνιστικότητας που είναι και το συγκρίσιμο μέγεθος σε σχέση με την πορεία των άλλων κρατών, και την κοινωνική πλευρά που εκφράζεται σε αυτό που λέμε πολιτιστικό, κοινωνικό επίπεδο και περιβάλλον. Η συζήτηση επικεντρώθηκε στην οικονομική πλευρά χωρίς πρόθεση να υποτιμηθεί και η άλλη της διάσταση, για δύο λόγους: **πρώτον** διότι χωρίς οικονομική ανάπτυξη δεν μπορούμε να προωθήσουμε και την άλλη πλευρά της, δηλαδή την κοινωνική - πολιτιστική και **δεύτερον** ότι αυτή τη συγκεκριμένη περίοδο το πρόβλημα της οικονομικής ανάπτυξης, με την οικονομική έννοια του όρου, έχει μια ιδιαίτερη σημασία ειδικά για τον τόπο μας, καθώς την τελευταία περίοδο χάσαμε μεγάλο διάστημα στο διεθνή καταμερισμό εργασίας και το χάσμα που μας χωρίζει από τη διεθνή οικονομία και ειδικότερα την ευρωπαϊκή διευρύνεται συνεχώς κάτω από τις συντελούμενες ιστορικές αλλαγές, στον οικονομικό χώρο. Πρώτος ομιλητής ήταν ο κ. **Σημίτης** ο οποίος έκανε μια ιστορική αναδρομή της δομής της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας από τη δεκαετία του '60

και του '70 έως τις μέρες μας και τόνισε πως το χαρακτηριστικό της ανάπτυξης τότε ήταν ότι η βιομηχανία αναπτύχθηκε με ένα ποσοστό υψηλής προστασίας, με πολλές επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις, χωρίς να υπάρξει ανταγωνισμός. Και γι' αυτό όταν άνοιξε η ελληνική αγορά στον διεθνή ανταγωνισμό, δεν μπόρεσαν οι ελληνικές επιχειρήσεις να αντισταθούν αποτελεσματικά στον ανταγωνισμό αυτό. Το πιο σημαντικό όμως ήταν ότι οι πιο κερδοφόρες τοποθετήσεις ήταν το εμπόριο, οι οικοδομές, οι υπηρεσίες και έτσι η όλη οικονομική δραστηριότητα, αντί να στραφεί στη βιομηχανική υποδομή και ανάπτυξη, στράφηκε στην οικοδομή και θα λέγαμε στο εμπόριο και στην παρασιτική οικονομία. Γι' αυτό ήταν και μια στρεβλή ανάπτυξη που οδήγησε σε λάθος κατεύθυνση.

Ακόμα μετά από τις δύο πετρελαϊκές κρίσεις του 1973 - 74, η ελληνική οικονομία δεν έκανε τις προσπάθειες προσαρμογής που χρειαζόνταν για την αντιμετώπιση των αυξημένων εξόδων. Ακολούθησε μια πολιτική ευκολίας και περιστασιακής αντιμετώπισης των προβλημάτων, όπως ο υψηλός πληθωρισμός, τα ελλείμματα στο ισοζύγιο πληρωμών κ.α. Παράλληλα ο κ. Σημίτης υποστήριξε ότι το 1981, έφερε μια τομή στην κοινωνική πολιτική και έγινε

προσπάθεια για την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων. Το 1985, ήταν η πρώτη συστηματική προσπάθεια που έγινε για να αντιμετωπισθούν οι δυσλειτουργίες της ελληνικής οικονομίας. Υπήρξε ένα πρόγραμμα που διήρκεσε δύο χρόνια και προσπαθούσε να διορθώσει την κατάσταση σε ένα μεσοπρόθεσμο διάστημα. Βέβαια χρειάζεται ένας σχεδιασμός της οικονομικής πολιτικής για αρκετό χρονικό διάστημα, και φυσικά τα πράγματα δεν διορθώνονται εύκολα όταν ο υποδομή είναι ελλειπής. Εκείνο που προέχει είναι η προσπάθεια για την σταθεροποίηση της οικονομίας, και όσον αφορά και το θέμα της συζήτησης, η ανάπτυξη της χώρας προϋποθέτει μια σταθερή οικονομία. Ανάπτυξη χωρίς σταθερότητα δεν γίνεται και γι' αυτό πρέπει να περιοριστούν και να ελεγχθούν οι μακροοικονομικές ανισορροπίες. Πρέπει να γίνουν επενδύσεις που είναι συνέπεια της σταθερότητας και της αποδοτικότητας του κεφαλαίου. Από την άλλη πλευρά ανάπτυξη σημαίνει και μεταβολή στους θεσμούς, στα συστήματα, στην οργάνωση και πρέπει και εκεί να γίνουν σημαντικές προσπάθειες. Επίσης η αδιάβλητη λειτουργία του διοικητικού συστήματος που θα βοηθά και την περιφέρεια, αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα για την προώθηση της αναπτυξιακής διαδικασίας. Τελειώνοντας την ομιλία του, ο κ. Σημίτης, τόνισε ότι την διπλή αυτή λειτουργία και την σημασία της, μπόρεσε να προωθήσει η παράταξη του ΠΑΣΟΚ. Σύμφωνα με την προσωπική του εκτίμηση μια σοσιαλιστική εκσυγχρονιστική λύση είναι η ενδεδειγμένη αυτή την στιγμή για την Ελλάδα. Επόμενος ομιλητής ήταν ο κ. **Ανδριανόπουλος**, ο οποίος δεν απέφυγε να κάνει ορισμένες νύξεις και αναφορές στο παρελθόν. Πράγματι υπήρξε τότε μια όχι εντελώς ορθόδοξη οικονομική ανάπτυξη στον τόπο. Το πρόβλημα που τίθεται όμως, είναι, αν αυτή η μη ορθόδοξη οικονομική ανάπτυξη, οφείλεται σε μια επιλογή πολιτικής που έχει σχέση με μια αντίληψη που στηρίζεται κυρίως σε φιλελεύθερες επιλογές ή ήταν μια οικονομική πολιτική ανάπτυξης στηριγμένη στην δεδομένη λογική ενός σοσιαλδημοκρατικού παρεμβατικού κράτους. Ας μην ξεχνάμε ότι μεταπολεμικά κυ-

Δέν μπορώ να καταλάβω, γιατί γίνεται τόση φασαρία για ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΚΑΝΑΛΙΑ.
Εμείς τι είμαστε;

EPT

EPT.2

ριαρχούσε μια δεδομένη κοινή λογική αποδεκτή σχεδόν από όλες τις χώρες της Δύσης, που δεχόντουσαν την αποτελεσματικότητα ενός εκτεταμένου δημόσιου τομέα στην οικονομία. Αυτή η λογική δημιούργησε μια ανάπτυξη ανισόρροπη, μια ανάπτυξη που ξεκίνησε από την δεδομένη αρχή πως το κράτος ξέρει καλύτερα από εμάς τι είναι καλό για μας. Από και έπειτα, όταν το 1981 έγινε η σημαντική τελευταία πολιτική αλλαγή στον τόπο, ήταν μια κατεύθυνση απελευθέρωσης, χωρίς με πολλές κουβέντες να εξειδικεύεται το τι εννοούσαν με αυτή την περίφημη σοσιαλιστική αλλαγή. Επίσης ο κ. Ανδριανόπουλος αναφέρθηκε στην οικονομική πολιτική του κ. Σημίτη, ως υπεύθυνου μιας σταθεροποιητικής πολιτικής στο χώρο αυτό.

Ήταν βέβαια μια προσπάθεια συντήρησης της κατάστασης, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν ήταν φιλελεύθερη πολιτική. Η προσωπική γνώμη του κ. Ανδριανόπουλου, έγκειται στην απελευθέρωση της οικονομίας από τους μηχανισμούς παρεμβολής του δημοσίου, από τα ελλείμματα που προέρχονται από την επιχειρηματική δραστηριότητα του κράτους και που ουσιαστικά δεν βοηθούν σε τίποτα, παρά μόνο προσθέτουν δυσλειτουργίες και μεγαλύτερα βάρη. Θα πρέπει να υπάρξει μια πολιτική αναδιάρθρωσης της φορολογικής πολιτικής στη βάση της μείωσης και της αλλαγής της λεγόμενης προοδευτικής φορολογίας, ώστε χωρίς ειδικά κίνητρα στον ιδιωτικό τομέα να υπάρξει μια καινούργια κινητοποίηση της οικονομίας. Αυτό συνολικά θα οδηγήσει σε ένα κράτος πλούσιο που θα μπορεί να έχει τα οικονομικά μέσα να δαπανήσει για αυτά που πρέπει να κάνει, στην υγεία, στην παιδεία, στην ασφάλιση, στην πρόνοια, στον πολιτισμό και στον αθλητισμό. Τέλος αυτή είναι μια ρεαλιστική φιλελεύθερη πρόταση που πράγματι μπορεί να οδηγήσει τον τόπο μακριά από τα σημερινά αδιέξοδα. Ο τελευταίος ομιλητής, ήταν ο κ. **Μ. Παπαγιαννάκης**, ο οποίος ξεκινώντας την ομιλία του αναφέρθηκε σε δύο πραγματικά σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σήμερα. Το πρόβλημα σταθεροποίησης της οικονομίας βραχυχρόνια με τα γιγαντιαία και κολοσσιαία ελλείμματα που επιδεινώ-

νονται συνεχώς, και πρόβλημα ανάπτυξης. Οι αποφάσεις που θα πάρουμε τώρα, η πολιτική οικονομική που θα κάνουμε, πρέπει να περιλαμβάνει τις απαντήσεις και στα δύο από την αρχή. Είναι προφανές πλέον στην Ελλάδα ότι εκκρεμεί ένα τεράστιο ζήτημα μεταφοράς πόρων από παρασιτικούς και καταναλωτικούς σκοπούς σε παραγωγικούς σκοπούς στην ελληνική οικονομία. Εκκρεμεί και ένα δεύτερο ζήτημα, ότι δηλαδή δεν είναι δυνατόν να επαναληφθεί το παρελθόν και να συνεχιστεί μια ανάπτυξη με φτηνή εργατική αμοιβή, με αστυνόμευσή της για να παραμένει φτηνή, με επενδύσεις που βασίζονται στο ότι είναι φτηνή, και με ιδεολογία που καταντάει και εκείνη φτηνή. Η ανάπτυξη που θα έχουμε ή θα είναι ακριβή ή δεν θα είναι. Επίσης θα πρέπει να είναι μια ανάπτυξη ανταγωνιστική και εκείνο που είναι το σημαντικό, είναι η ποιότητά

“

Η χώρα μας είναι πλέον η τελευταία της Ευρώπης από άποψη παραγωγικότητας και ρυθμών σύγκλισης με τις πιο αναπτυγμένες χώρες της ΕΟΚ.

”

της, και όχι οι ρυθμοί της. Ο δημόσιος παραγωγικός τομέας πρέπει να γίνει αυτόνομος, και συνολικά κερδοφόρος. Άλλο βασικό σημείο είναι ότι χρειάζεται μια ριζοσπαστική, ριζική φορολογική μεταρρύθμιση. Τέλος θα πρέπει να απελευθερωθεί ο λανθάνων δυναμισμός της επαρχίας και της αγροτικής υπαίθρου και να σπάσει ο συγκεντρωτισμός του Κράτους. Είναι πράγματι δυστύχημα πόροι τεράστιοι να μετατρέπονται απλώς σε καταναλωτικά και επι-

δεικτικά αγαθά επειδή δεν έχουν τη δυνατότητα να μετατραπούν σε παραγωγικές επενδύσεις.

Η αύξηση της παραγωγικότητας απαιτεί τεχνολογία, παιδεία και έρευνα, έννοιες που στον τόπο μας τουλάχιστον δεν αφήνουν ικανοποιητικές ελπίδες για την προώθηση της ανάπτυξης. Ο εκσυγχρονισμός που επαγγέλεται το ΠΑΣΟΚ απεδείχθη εκσυγχρονισμός προς τα πίσω.

Τα ελλείμματα αυτή την στιγμή καλπάζουν και βρίσκονται εκτός ελέγχου. Οι επενδύσεις βρίσκονται σε ένα επίπεδο εξαιρετικής παραδοσιακότητας. Στο κοινωνικό πολιτιστικό και πολιτικό επίπεδο βρίσκόμαστε αυτή την στιγμή σε μια διαδικασία καταβράθρωσης. Η όποια λύση θέλει κάθαρση, θέλει αποκατάσταση της εμπιστοσύνης, πνεύμα παραγωγικότητας που είναι εξαιρετικά δύσκολο και δεν γίνεται με μείωση των εργατικών αμοιβών. Τέλος χρειάζεται κοινωνική δικαιοσύνη ανιδιοτέλεια και διαθεσιμότητα, πράγματα για τα οποία, αυτή την στιγμή, μόνο η αριστερά αφήνει κάποια ελπίδα ανοιχτή. Αυτές ήταν οι προσωπικές εκτιμήσεις των ομιλητών και εκπροσώπων των τριών μεγάλων κομμάτων. Έπειτα ο λόγος δόθηκε από τον συντονιστή κ. Νικολάου στους σχολιαστές που εκπροσώπησαν την "Κίνηση Πολιτών", κ. **Η. Κατσούλη** (Καθηγητή Παντείου), **Θ. Βάρδα** (επιχειρηματία) και **Σπ. Παπασπηλιόπουλο** (Οικονομολόγο). Παράλληλα με το σχόλιό του, ο κ. Παπασπηλιόπουλος παρουσίασε και ένα ερωτηματολόγιο όπου μεταξύ άλλων τονίζονται και τα πιο κάτω:

1. Οι ελλείψεις επενδύσεις για μια εκβιομηχάνιση σε βάθος κι ένα καθεστώς εντατικής συσσώρευσης "φορντικού" τύπου, περιορίστηκαν στην περίοδο 1974 - 1980 και καταβαραθρώθηκαν στην περίοδο 1981 - 1988, με συνέπειες τη δραματική πτώση της παραγωγικότητας, την τεχνολογική στασιμότητα, τη μη επέκταση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, και τη μη ανανέωσή του με επενδύσεις μακράς αποδόσεως. Πως τώρα μπορούν να διορθωθούν όλα αυτά; Με ποιά βιομηχανική πολιτική; Πώς θα αντιμετωπιστεί η αποβιομηχάνιση;

2. Η χώρα μας είναι πλέον η τελευταία της Ευρώπης από άποψη πα-

ραγωγικότητας και ρυθμών σύγκλισης με τις πιο αναπτυγμένες χώρες της ΕΟΚ. Αν η σύγκλιση των οικονομιών είναι απαραίτητη, κι αν η χώρα μας, παρά τις εισροές από την ΕΟΚ και μια σειρά άλλων ευνοϊκών παραγόντων κατά την τελευταία οκταετία (χαμηλές τιμές πετρελαίου, ανάκαμψη των αναπτυγμένων οικονομιών, πτώση της τιμής του δολλαρίου και των διεθνών επιτοκίων, πτώση των τιμών των πρώτων υλών) δεν μπόρεσε να προχωρήσει σε μια αναπτυξιακή διαδικασία, ποιά πολιτική προβλέπεται για να μπει σε αναπτυξιακή τροχιά, να μη μεγαλώνει το χάσμα με τις άλλες χώρες της ΕΟΚ και να αποφευχθούν κοινωνικές εκρήξεις;

3. Η εξέλιξη όλων των μακροοικονομικών μεγεθών κατά την περίοδο 1982 - 1989 υπήρξε δυσμενής σε σύγκριση με την περίοδο 1975 - 1980. Που οφείλεται αυτό; Ποιές ήταν οι ανεπάρκειες και τα λάθη της οικονομικής πολιτικής που ακολούθησε;

4. Η αύξηση του δημόσιου τομέα οδήγησε στα ιλιγγιώδη δημοσιονομικά ελλείμματα και στέρηση, ίσως, χρηματοδοτικούς πόρους από τον ιδιωτικό τομέα. Πώς πρέπει να καταπολεμηθούν οι τεράστιες αυτές δημοσιονομικές ανισορροπίες; Τι είδους επαναπροσδιορισμό χρειάζονται οι σχέσεις ανάμεσα στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα; Ποιός θα φέρει το βάρος της δημοσιονομικής εξυγίανσης;

5. Οι καταναλωτικές κυβερνητικές δαπάνες και παροχές χρηματοδοτήθηκαν από το δημόσιο έλλειμμα και τον εξωτερικό δανεισμό, αλλά ακόμα και χάρη στον πληθωρισμό και τη διολίσθηση της δραχμής. Οι εξελίξεις αυτές δεν μπορούν να συνεχιστούν επί πολύ ακόμα. Ποιά πολιτική πρέπει να ακολουθηθεί ώστε να μην υποθηκεύονται οι μελλοντικές αναπτυξιακές δυνατότητες της χώρας;

6. Η "ακριβή" ανάπτυξη, με μαζική χρησιμοποίηση της τεχνολογικής προόδου και τον σεβασμό του περιβάλλοντος, που είναι και η μόνη λύση για το πρόβλημα της ανεργίας, κι όχι η μετατροπή της οικονομίας μας αποκλειστικά σε οικονομία παροχής υπηρεσιών, απαιτεί βραχυχρόνια καταναλωτικές θυσίες και υψηλό κοινωνικό κόστος - που τα αποφεύγει η πολιτική που ακολουθείται. Πώς θα καταδείξετε τις επιλογές που είναι δυνατές στους ψηφοφόρους και πώς θα επιτύχετε τη συναίνεσή τους για ένα τέτοιο πρόγραμμα εθνικής αναγέννησης;

7. Η συναλλαγματική πολιτική που ακολουθείται σήμερα, είναι σε βάρος της μακροχρονιότερης ανάπτυξης και των επενδύσεων. Πώς θα την μεταβάλετε;

Περιθωριοποίηση και υποβάθμιση του ρόλου της Βουλής.

(Συνέχεια αποσπασματικής παράθεσης
απαντήσεων βουλευτών
σε επιστολή της "κίνησης Πολιτών").

Η πρωτοβουλία ξεκίνησε από την πρώτη ανοιχτή Συνάντηση της Κίνησης Πολιτών (14 Νοεμβρίου 1988) και μέσα από τις προτάσεις που εγκρίθηκαν ομόφωνα, υπήρξε και η παράλληλη αποστολή της συγκεκριμένης επιστολής. Τονίζουμε στο σημείο αυτό, ότι αυτή η ενέργεια δείχνει απλά, ότι και οι παράγοντες της πολιτικής εξουσίας θα πρέπει να αντιδρούν και να παρεμβαίνουν το ίδιο αποφασιστικά (σε οποιονδήποτε πολιτικό χώρο και αν ανήκουν). Η απάντηση του βουλευτή κ. **Μ. Ευστρατιάδη** "Συμφωνώ με τις θέσεις της "Κίνησης Πολιτών" σχετικά με την λειτουργία του Κοινοβουλίου και σας δηλώ ότι θα συμπαρασταθώ σε κάθε προσπάθειά σας για την προάσπιση των δικαιωμάτων του πολίτη". (Ο βουλευτής κ. **Γ. Τσαλουχίδης** μεταξύ άλλων απήντησε "... Διερωτάται εύλογα ο κάθε Έλληνας πολίτης, αν είναι αρκετές αυτές οι αντιδράσεις και μετά μένομε με τη συνείδηση μας ήσυχη, αναπαυμένη οπότε ανακυκλώνονται συνεχώς αυτές οι πράξεις της Κυβερνήσεως στον ίδιο ρυθμό στην τρέχουσα 4ετία. Ο κ. Κώστας Νάσης από το Αγροτικό Κόμμα Ελλάδας κατέθεσε προς το προεδρείο της Βουλής "Αναφορά - Ψήφισμα" της "Κίνησης Πολιτών" σχετικά με τα εντεινόμενα φαινόμενα περιθωριοποίησης της Βουλής.

Οι βουλευτές **Μ. Χατζηγάκης** και **Α. Τσαλδάρης** της Ν.Δ. απήντησαν αντίστοιχα "...Πρέπει να σας διαβεβαιώσω ότι συμφωνώ απόλυτα με τις αναλύσεις που εμπεριέχονται στις επιστολές σας και να σας πω ότι αισθάνομαι την ανάγκη να σας συγχαρώ για τον αγώνα σας..." και "...Η Νέα Δημοκρατία έχει κατ' επανάληψη τοποθετηθεί πάνω στο πρόβλημα και έχει τονίσει την ανάγκη της αναβάθμισης του ρόλου του Κοινοβουλίου και προς αυτή την κατεύθυνση είμαστε αποφασισμένοι να εργαστούμε..."

Η βουλευτής κ. **Μ. Δαμανάκη** απήντησε: "Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας από τις θέσεις και την ιδεολογία του έχει περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο κόμμα αντιταχθεί σε όλα τα φαινόμενα υποβάθμισης της Βουλής, μεταξύ των οποίων βέβαια και αυτά που επισημαίνετε στην επιστολή σας..."

Στην Κομμουνιστική Επιθεώρηση του Ιουλίου - Αυγούστου 1987 υπήρξε ενδεικτικό σχόλιο για το σχετικό ζήτημα με τίτλο: "Βουλή: Κανονισμός στα μέτρα του υποβαθμισμένου ρόλου της".

Ο Πολίτης ως χρήστης Δημοσίων Υπηρεσιών

ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ "ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ" ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

1. Το αίτημα για την διαφάνεια της διοίκησης αποτελεί αντικείμενο και εύλογο στόχο κάθε δημοκρατικής κοινωνίας. Η συνεχής όσο και αλματώδης επέκταση του διοικητικού οπλοστασίου των σύγχρονων κρατών το καθιστά πλέον σήμερα επιτακτικό. Στον καθημερινό κοινωνικό βίο ο πολίτης βρίσκεται αντιμέτωπος με μια απρόσωπη και βουβή διοικητική μηχανή, της οποίας υφίσταται τις συνέπειες της δράσης, χωρίς να είναι σε θέση να γνωρίσει (και κατόπιν να κρίνει) τα κίνητρα και τους δικαιολογητικούς λόγους. Με τον τρόπο όμως αυτό το άτομο καθίσταται υπήκοος και η διοίκηση δεσπότης.

2. Ο σχετικά πρόσφατος νόμος 1599/86 στο άρθρο 16 επιχείρησε να δώσει κάποια λύση ιδιαίτερα στο πρόβλημα της γνώσης των διοικητικών εγγράφων, από τους πολίτες. Ενώ όμως η αρχή της διάταξης φαίνεται να κινείται προς την ορθή κατεύθυνση, στην συνέχεια η ρύθμιση αναιρεί ουσιαστικά την διακηρυσσόμενη πρόθεση.

3. Η "Κίνηση Πολιτών" (με συντονιστή της επιτροπής για θέματα χρηστών των δημοσίων υπηρεσιών, τον κ. **Δ. Αναγνώστου**) προτείνει την βελτίωση του σχετικού άρθρου σύμφωνα και με την ανάλογη νομοθεσία ευρωπαϊκών χωρών. Η προτεινόμενη τροποποίηση πιστεύουμε ότι εξυπηρετεί ουσιαστικότερα και πληρέστερα τον σκοπό της πραγματικής δυνατότητας γνώσης των διοικητικών εγγράφων από τους πολίτες και αποτελεί μια ευκαιρία για έναν ευρύτερο και γενικότερο διάλογο.

Προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 16 του ν. 1599/86

Δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων

1. Κάθε πολίτης, με τις επιφυλάξεις των διατάξεων της παραγράφου 3, έχει δικαίωμα να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων, εκτός από εκείνα που αναφέρονται στην ιδιωτική ή οι-

κογενειακή ζωή τρίτων. Ως διοικητικά έγγραφα, για την εφαρμογή του άρθρου αυτού, θεωρούνται όλα τα έγγραφα που συντάσσονται από όργανα του δημοσίου τομέα, ιδίως εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιοι, οδηγίες, απαντήσεις της διοίκησης, γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις.

2. Το δικαίωμα της παραγράφου 1 ασκείται:

α. Με επιτόπια μελέτη.

β. Με χορήγηση αντιγράφου, εκτός αν η αναπαραγωγή του μπορεί να βλάψει το έγγραφο. Η

“

Το αίτημα για την διαφάνεια της διοίκησης αποτελεί αντικείμενο και εύλογο στόχο κάθε δημοκρατικής κοινωνίας.

”

σχετική δαπάνη αναπαραγωγής βαρύνει τον ενδιαφερόμενο, εκτός αν διαφορετικά ορίζεται στο νόμο.

3. Οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα μπορούν να αρνηθούν την ικανοποίηση του δικαιώματος της παραγράφου 1 στις περιπτώσεις:

α. Που παραβλέπεται το απόρρητο των συζητήσεων του υπουργικού συμβουλίου και των άλλων κυβερνητικών οργάνων, το απόρρητο της εθνικής άμυνας και εξωτερικής πολιτικής, της δημόσιας τάξης, της πίστης και του νομίσματος, της ασφάλειας του Κράτους, το ιατρικό, εμπορικό, τραπεζικό ή βιομηχανικό απόρρη-

το και β. κάθε άλλο απόρρητο που προβλέπεται από ειδικές διατάξεις ή που μπορεί να δυσχεράνει την έρευνα δικαστικών, αστυνομικών, στρατιωτικών ή διοικητικών αρχών σχετικά με την τέλεση εγκλήματος ή διοικητικής παράβασης.

4. Με προεδρικό διάταγμα καθορίζεται ο κατάλογος των διοικητικών εγγράφων των οποίων, η διοίκηση μπορεί να επιτρέψει την γνωστοποίηση, σε εκτέλεση της προηγούμενης διατ. άξεως.

5. Οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα δεν μπορούν να αρνηθούν τη γνώση διοικητικού εγγράφου επικαλούμενες τα απόρρητο του ιδιωτικού βίου, το ιατρικό απόρρητο, καθώς και το βιομηχανικό ή εμπορικό απόρρητο, εφόσον αυτά αναφέρονται αποκλειστικά στον πολίτη που ζητεί να λάβει γνώση διοικητικού εγγράφου. Πληροφορίες όμως ιατρικού χαρακτήρος μπορούν να γνωστοποιηθούν στον ενδιαφερόμενο μόνο με τη βοήθεια γιατρού που ορίζεται για το σκοπό αυτό.

6. Η άρνηση της γνωστοποίησης διοικητικού εγγράφου πρέπει να είναι αιτιολογημένη και γνωστοποιείται εγγράφως στον ενδιαφερόμενο σε ένα μήνα από την υποβολή της αίτησης.

Ο ακυρωτικός δικαστής σε περίπτωση προσφυγής κατά αρνήσεως γνωστοποίησε διοικητικού εγγράφου, αποφασίζει εντός εξαμήνου από την κατάθεση του ενδίκου βοηθήματος.

7. Η άρνηση του δικαιώματος γνώσης των διοικητικών εγγράφων γίνεται με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και δεν περιλαμβάνει για τους δικαιούχους ή τρίτους την δυνατότητα αναπαραγωγής, διάδοσης και χρησιμοποίησης για εμπορικούς λόγους των εγγράφων αυτών.

8. Με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης καθορίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ - ΨΗΦΙΣΜΑ

Το κείμενο που ακολουθεί, εγκρίθηκε από τις πέντε οργανώσεις που έλαβαν μέρος στη δημόσια συζήτηση. Πέραν των κοινών εισηγήσεων, υπήρξαν και 5λεπτες παρεμβάσεις από τους εκπροσώπους των οργανώσεων που έλαβαν μέρος στην εκδήλωση.

Ο Πολίτης μπροστά στις εκλογές

1. Η προεκλογική περίοδος είναι αυτή που κατ' εξοχήν ενδείκνυται για διάλογο με επιχειρήματα, κατ' αντιπαράθεση προγραμμάτων. Αντί αυτού όμως καλλιεργείται η εμπάθεια και ο φανατισμός.

2. Ο σταυρός, παρά τα γνωστά μειονεκτήματά του, παρουσιάζει ειδικά σε αυτές τις εκλογές πλεονεκτήματα σε σχέση με τη λίστα. Αρκεί να χρησιμοποιηθεί ως όπλο αποδοκιμασίας ή επιβράβευσης κι όχι δημιουργίας εξαρτήσεων από βουλευτές - πάτρωνες.

3. Το καθεστώς της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας δεν μπορεί επίσης να λειτουργήσει σωστά και αποδοτικά χωρίς τη δημοκρατική λειτουργία των κομμάτων. Η ύπαρξη κομμάτων αρχών με δημοκρατική οργάνωση και δυνατότητα ουσιαστικής υπόδειξης των υποψηφίων βουλευτών θεωρείται ως απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών, τον έλεγχο της εξουσίας και τον περιορισμό του αυταρχισμού της.

4. Χρειάζεται ηθική αφύπνιση και πολιτική εξυγίανση, και είναι απαράδεκτο και νοσηρό φαινόμενο η προεκλογική εξαγορά ομάδων πολιτών με έξαρση των παροχών και κατασπατάληση των δημοσίων πόρων. Πρέπει, όμως, να καταγγελθεί και η εκμετάλλευση της κυβερνητικής προεκλογικής αδυναμίας για την ικανοποίηση έστω και δίκαιων αιτημάτων, με ομηρεία της κοινωνίας ολόκληρης.

5. Είναι τελείως απαράδεκτος ο τρόπος χρησιμοποίησης από την κυβέρνηση των Μαζικών Μέσων Επικοινωνίας. Η εκλογική περίοδος θέτει με μεγαλύτερη ακόμα οξύτητα το πρόβλημα της αντικειμενικής και πολύπλευρης πληροφόρησης από τα ΜΜΕ, η οποία πρέπει να επιτευχθεί και να διασφαλιστεί μόνιμα και πέραν των προσεχών εκλογών.

(Επίσης μέσα στα οργανωτικά πλαίσια της εκδήλωσης της 15/5/89, περιλαμβάνονταν και η από κοινού αποστολή αίτησης προς το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΡΤ για έκθεση των απόψεών τους πάνω στο σχετικό θέμα).